

Conviețuiri

Evenimente din viața comunităților etnice naționale reflectate în programele studiourilor teritoriale

Radio România Constanța

- *Emisiunea pentru tătari*

Musulmanii au intrat într-un nou an islamic (1446)

Ghiulșen Ismail-Iusuf

Anul acesta începutul anului islamic a coincis cu ziua de 07 iulie a.c., fiind o dată importantă pentru musulmani reprezintă prima zi din luna Muharrem.

Anul islamic lunar având 354 de zile în loc de 365 ale anului solar, apare un decalaj de aproximativ de 10-11 zile.

Prin urmare începutul calendarului religios sau al anului religios islamic (Hicri Takvim) este marcat de migrația Profetului Mohammed (Pacea și binecuvântarea lui Allah să fie asupra sa) de la Mecca la Medina, migrație cunoscută sub numele de Hicra.

Emigrarea Profetului Muhammed împreună cu adepții care l-au urmat, reprezintă de fapt părăsirea orașului Mecca unde se aflau foarte puțini adepți și stabilirea în orașul Medina unde exista o comunitate islamică mai numeroasă.

Moscheea Regală din Constanța
foto: Ghiulșen Iusuf Ismail, arhiva personală

Emigrarea a fost o călătorie sfântă ce a întărit credința celor ce au participat la ea. Sosirea Profetului Mohammed în Medina a fost un eveniment memorabil pentru locuitorii orașului, căci îl aveau printre ei pe trimisul lui Allah. A fost un eveniment important în istoria islamului, dar și în viața Profetului Mohammed, deoarece a marcat eliberarea musulmanilor de adversari, a însemnat renașterea islamului și impunerea islamului ca o religie puternică în civilizația universală.

De aceea, după 17 ani mai exact în anul 637, în timpul Califatului lui Omar s-a hotărât, ca anul migrației Profetului de la Mecca la Medina (622) să fie considerat începutul calendarului islamic, iar prima zi a lunii Muharrem să semnifice începutul anului islamic, luna Muharrem fiind și prima din cele 4 luni sfinte: Muharrem, Recep, Șaban, Ramazan.

Timp de 12 ani în perioada 610 - 622, Profetul Muhammed a ținut predici în Mecca pentru islamizare, dar din păcate, a avut foarte puțini adepți, prima persoană care a îmbrățișat religia islamică fiind soția sa Hatice.

Moscheea Esmahan Sultan din Mangalia
foto: Ghiulșen Ismail-Iusuf, arhiva personală

Ultima predică a Profetului Muhammed (Pacea și binecuvântarea lui Allah să fie asupra sa) a fost rostită în ziua a noua a lunii Zilhicce, ultima lună a anului islamic, la zece ani după emigrarea de la Mecca la Medina, în valea Uranah a muntelui Arafat, redau câteva principii din predică: Islamul este ce mai nouă și ultima religie monoteistă, importanța adorării lui Allah, drepturile femeilor asupra bărbaților, egalitatea între toți oamenii indiferent de rasă, sex sau religie, fiecare este răspunzător de faptele sale, reprezintă unele dintre principiile importante din islam. La finalul predicii, Profetul Muhammed a afirmat următoarele: „*Las în urma mea două lucruri: Coranul (cartea sfântă a musulmanilor) și exemplul vieții mele, dacă le urmați pe acestea două nu veți da greș.*”

Tradiția Așure, sărbătoare anuală a musulmanilor *Ghiulșen Ismail-Iusuf*

Potrivit calendarului religios islamic (Hicri takvim), ziua de Așure este în a 10-a zi a lunii muharrem, prima lună a calendarului islamic.

Ziua a zecea a lunii Muharrem este o zi cu o însemnătate și valoare spirituală atât de importantă deoarece are și multe alte conotații.

După sursele vremii sărbătoarea Așura are semnificații precum: în această zi au fost iertate păcatele Profetului Adam (Adem). Este ziua în care s-a născut Profetul Moise (Musa). Tot în această zi a fost iertat Profetul David (Davud).

Se spune că în această zi, Profetul Muhammed a călătorit de la Mecca la Medina. În istoria religiei islamice ziua de Așura mai are și o conotație politică.

Sărbătoarea Așura în Dobroea foto:
Ghiulșen Ismail-Iusuf, arhivă personală

În ziua de Așure a anului 680, a fost martirizat Huseyin (nepotul Profetul Muhammed) în orașul irakian Kerbala. Pentru șiiții-credincioși musulmani ce consideră că se trag din Ali, ginerele Profetului, aceasta este o zi de doliu. Asasinarea lui Huseyin a dus la începutul marii schisme a islamului, între șiiți și sunniți.

Legenda și tradiția spun că desertul Așure își află originile în timpuri străvechi imemorabile, în perioada Profetului Noe (Hz. Nuh). După potop toți cei aflați în arca lui Noe, ajunși pe uscat, au căutat hrană și au găsit zece ingrediente (pe fundul hambarelor), din aceste rămășițe de provizii Profetul Noe a pregătit un desert, o gustare, un preparat dulce, o masă hrănitoare, dar și plăcută ochiului și stomacului.

În cultura islamică, în mod clasic, desertul Așure este pregătit din minim șapte sau nouă ingrediente, ce diferă de la zonă la zonă geografică. Alții plecând de la faptul că Așure vine din limba arabă și se traduce prin (așurā) cifra zece, consideră că desertul tradițional, energizant, dulce, hrănitor, sănătos, conține zece ingrediente.

Tradiția Așure, sărbătoare anuală a musulmanilor este un bun prilej de socializare, de zidire și întărire a relațiilor interumane bazată pe solidaritate umană, pe fraternitate și prietenie, toleranță și pace.

În zilele noastre musulmanii în această zi țin post, fac rugăciuni, femeile pregătind desertul Așure alcătuită din cel puțin nouă feluri de cereale, fructe, arpacaș și zahăr, alături de acest desert se mai servesc și diferite tipuri tradiționale de plăcinte cu brânză sau carne. După care acest desert este împărțit la prietenilor, rudelor, vecinilor.

Anul acesta luna muharrem dedicată sărbătorii Așura debutează pe 16 iulie.

Rețeta de preparare a desertului Așura

Desertul Așura

foto: Ghiulșen Ismail-Iusuf, arhivă personală

Ingrediente:

1 kg. de arpacaș, 2 kg. zahăr, ½ kg. năut, ½ kg. fasole, ½ kg. stafide, 1 cană de smochine uscate (tăiate mărunt), 1 cană de caise uscate, ½ kg. prune uscate, porumb fiert, 3 mere tăiate mărunt(sau alte fructe), nuci (tăiate mărunt sau pisate).

Preparare:

Cu o seară înainte se fierbe arpacașul, fasolea, năutul și stafidele se lasa la înmuiat tot cu o seară înainte. Toate ingredientele fierete și răcite se toarnă întrun vas mare și se amestecă cu apa și zahărul. Înainte de servire se presară nucile pisate sau tăiate. Poftă bună!

- *Emisiunea pentru turci*

ărbătoarea „Așura”
Iomer Subihan

Musulmanii au celebrat în ziua de 28 iulie 2023, prima sărbătoare religioasă din luna Muharrem, „Așura”.

„Așura” este primul eveniment religios din luna Muharrem, întâia lună a anului islamic. În această zi, musulmanii țin post și pregătesc desertul „așure” după o rețetă veche.

Desertul „așure”
foto: Iomer Subihan

Desertul „așure” conține cel puțin 9 ingrediente: grâul, năutul, caisele uscate, migdalele, nuca, smochinele, alunele, esența de trandafiri și stafidele.

Acest desert se împarte la rude, prieteni, nevoiași, vecini.

„Așura” reprezintă o sărbătoare a generozității ce îi apropie pe musulmani.

Radio România Craiova

- *Emisiunea pentru minorități*

Asociația Macedonenilor din România,
invitată la Festivalul de Folclor pentru Emigranți, din Republica Macedonia de Nord
Ludovic Vulea

La invitația Agenției pentru Emigrare din Republica Macedonia de Nord, Asociația Macedonenilor din România (AMR) participă la Festivalul de Folclor pentru Emigranți, ce se desfășoară în perioada 2-8 iulie, în orașul Ohrid. La acest eveniment, din partea AMR, participă Ansamblul de Juniori Sonțe - grupul de dansatori de la Căminul Cultural Celaru, din județul Dolj - sub îndrumarea coregrafului Ionel Garoafă.

Pentru acest eveniment, programul artistic a fost ales și pregătit cu atenție, cu o coregrafie specială, realizată de coregraful Ionel Garoafă, astfel încât dansurile prezentate să ilustreze frumusețea dansului tradițional macedonean.

Festivalul de Folclor pentru Emigranți, din Republica Macedonia de Nord
foto: Agenția pentru Emigrare din Republica Macedonia de Nord

Festivalul de Folclor pentru Emigranți reunește, la această ediție, ansambluri artistice ale etnicilor macedoneni din Austria, Slovenia, Croația și Australia, peste 150 de dansatori care susțin spectacole în orașele Ohrid și Struga.

În discursul de primire, directorul Agenției pentru Emigrare, Slobodan Bliznakovski, le-a mulțumit participanților pentru interesul acordat acestui festival și a subliniat importanța cultivării folclorului macedonean în comunitățile din afara granițelor țării, pentru păstrarea tradiției și culturii macedonene și transmiterea lor generațiilor viitoare.

Slobodan Bliznakovski, directorul Agenției pentru Emigrare
din Republica Macedonia de Nord

De asemenea, în semn de recunoștință pentru cooperarea de până acum, directorul Bliznakovski le-a prezentat organizațiilor participante scrisori de mulțumire și le-a dăruit icoane.

foto: Agenția pentru Emigrare din Republica Macedonia de Nord

Primul spectacol a avut loc joi, 4 iulie, în centrul orașului Ohrid, de la ora 20.00, în fața unui public numeros, reprezentația ansamblurilor de dansuri încheindu-se abia către dimineață.

Festivalul de Folclor pentru Emigranți, din Republica Macedonia de Nord,
Ansamblul de Juniori Sonțe, grupul de dansatori de la Căminul Cultural Celaru,
din județul Dolj, sub îndrumarea coregrafului Ionel Garoafă.
foto: Agenția pentru Emigrare din Republica Macedonia de Nord

Festivalul de Folclor pentru Emigranți a continuat vineri, 5 iulie, în fața Casei de Cultură a orașului Struga, parada costumelor populare fiind foarte apreciată de locuitori și de turiști care au participat în număr mare la spectacolul ce s-a întins, ca și în prima zi, pe parcursul întregii nopți, aplauzele și cererile de *bis* răsplătind pe deplin prestația dansatorilor.

Festivalul de Folclor pentru Emigranți, din Republica Macedonia de Nord, Ansamblul de Juniori Sonțe, grupul de dansatori de la Căminul Cultural Celaru, din județul Dolj, sub îndrumarea coregrafului Ionel Garoafă.

foto: Agenția pentru Emigrare din Republica Macedonia de Nord

Radio România Iași

- *Emisiunea pentru romi*

De vorbă cu profesorul universitar Gheorghe Sarău
despre Concursul de creație literară în limba romani „Ștefan Fuli”
Dumitru Șerban

În emisiunea *Viața romilor* de luni, 8 iulie 2024, am discutat cu domnul profesor universitar, doctor în filologie, Gheorghe Sarău, Universitatea București, născut la 21 aprilie 1956 în satul Segarcea-Vale din județul Teleorman.

Gheorghe Sarău este lingvist, cercetător al limbii romani și activist al etniei rome din România; autor de manuale și dicționare în limba romani

Întâlnirea noastră a avut loc la Iași, la Concursul național școlar de creație literară în limba romani „Ștefan Fuli”, manifestare organizată de către reprezentanții Inspectoratului Școlar Județean Iași, în parteneriat cu cei ai Ministerului Educației.

Evenimentul s-a desfășurat în incinta Colegiului Național de Artă „Octav Băncilă” din Iași.

Din prima intervenție audio pe care am difuzat-o, am aflat de la invitatul nostru câteva repere biografice, mai exact legătura domniei sale și târgul Iașilor. În ton cu toate acestea, am aflat de la domnul profesor Gheorghe Sarău și amănunte concrete despre câteva proiecte editoriale, foarte interesante.

Profesorul universitar Gheorghe Sarău
foto: Dumitru Șerban

Până a afla amănunte despre Concursul național școlar de creație literară în limba romani „Ștefan Fuli” am amintit, pe scurt, apropierea interlocutorului nostru de cultura etniei rome.

Așadar, limba romani a învățat-o autodidact, la încurajarea acad. prof. univ. dr. Gheorghe Mihăilă, a prof. univ. dr. Emil Vrabie și a lect. univ. Ioana Prioteasa.

Concret, în anul 1983, fiind student și căutând studii, cercetări, periodice, cărți la Biblioteca Academiei pentru a face un referat, a dat accidental de o lucrare despre etnia romă, lucrare semnată de către Jean Vailant, unde a găsit o minigramatică a limbii romani de aproximativ 13 pagini și un minivocabular. Profesorul Sarău le-a copiat și a început să le studieze.

Împrumutând și alte cărți de la bibliotecă, a ajuns la cartea lui Barbu Constantinescu, din anul 1878, „Probe de limba și literatura ȝiganilor din România“, apărută într-o ediție bilingvă, română și romani și, astfel, a început să învețe limba romani exact după aceeași metodă prin care Jean Champollion a descifrat hieroglifile.

Concursul de creație literară în limba romani „Ștefan Fuli”

foto: Dumitru Șerban

Dacă avea dubii cu privire la o formă a unui cuvânt, apela la romii simpli de pe stradă, la florărese și la lăutari. Astfel a început dragostea profesorului Gh. Sarău, pentru cultura etnicilor romi iar, astăzi, vorbim despre o întreagă infrastructură dedicată educației romilor din România, invitatul emisiunii noastre având o contribuție importantă în ceea ce privește organizarea acesteia.

Apoi, am aflat de la invitatul nostru amănunte concrete despre importanța Centrului Național de Cultură a Romilor Romano Kher din București, dar și despre sistemul educativ din România care acordă o atenție deosebită etniei romi.

Prof. Gh. Sarău a vorbit totodată despre câteva inițiative în ceea ce privește studiul limbii romani în România prin înființarea unor cursuri de înaltă ținută academică.

- *Emisiunea pentru ruși-lipoveni*

De vorbă cu filologul Gabriel Mardare
Dumitru Șerban

În emisiunea *Comunități etnice - Ruși Lipoveni* de miercuri, 10 iulie 2024, am discutat cu domnul profesor Gabriel Mardare, specialist în filologie, care de-a lungul anilor, a întreprins foarte multe cercetări despre destinul rușilor staroveri atât din România, cât și din afara granițelor.

Cercetările domniei sale au fost publicate în reviste culturale de prestigiu din România, dar și din afara țării. Astfel, am aflat cum a început cercetarea despre trecutul credincioșilor de veche credință, cei care în urma „raskolului” din Biserica Ortodoxă Rusă, la mijlocul secolului al XVII-lea și mai târziu au luat drumul exilului.

Domnul profesor Gabriel Mardare, specialist în filologie, ne-a prezentat imaginea vechilor credincioși în orizontul culturii apusene, spunându-ne că fenomene similare au fost și în Occident.

Jurnalistul Dumitru Șerban discutând cu invitatul său, filologul Gabriel Mardare
foto: Dumitru Șerban, arhivă personală

Domnul profesor Gabriel Mardare, specialist în filologie, este absolvent al Liceului Teoretic „Emil Racoviță” din Iași (1969), secția umanistă; în anul 1973 finalizează studiile Facultății de Filologie, secția franceză-română, la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” cu lucrarea de licență „Les clichés poétiques de Ronsard”/„Clișeele poetice la Ronsard”, sub îndrumarea semioticienei Maria Carpov, care îi va coordona și lucrarea de doctorat intitulată „Cronotopia rostirii”.

- *Emisiunea pentru minorități „Dialog intercultural”*

De vorbă cu domnul profesor Petru Istrate despre volumul *Reportaj fără microfon*
Dumitru Șerban

În emisiunea *Dialog intercultural* de vineri, 12 iulie 2024, am dialogat cu domnul profesor Petru Istrate, profesor de limba și literatura română, specialist în filologie, la Colegiul Tehnic „Ioan C. Ștefănescu” și profesor de limba rusă, ca limbă străină la Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir”, din Iași.

Astfel, am povestit în exclusivitate, despre cartea pe care invitatul ediției a tradus-o din limba lui Pușkin în limba română. Este vorba despre volumul *Reportaj fără microfon*, de Kotă Maharadze, unul dintre corifeii reportajului sportiv de radio și, în special, de televiziune, din spațiul ex-sovietic. Cartea a văzut lumina tiparului, nu demult, la Editura Institutul European din târgul Iașilor.

Din prima intervenție audio pe care am difuzat-o am aflat de la domnul profesor Petru Istrate amănunte despre primele cărți pe care le-a scris și le-a dedicat fotbalului și reportajului sportiv; mai mult, am aflat povestea primei ediții a cărții *Reportaj bez microfona*, de Konstantin (Kotă) Ivanovici Maharadze, volum apărut în limba rusă la Editura Olma-Sport din Moscova în anul 2001.

Profesorul Petru Istrate,
traducătorul volumului *Reportaj fără microfon*, scris de Kotă Maharadze
foto: Dumitru Șerban, arhivă personală

Domnul profesor Petru Istrate ne-a prezentat o biografie a lui Konstantin Ivanovici Maharadze, amintindu-ne și de ziua de 13 mai 1981, atunci când echipa de fotbal Dinamo Tbilisi a câștigat Cupa Cupelor, învingând cu scorul de 2-1, în ultimul act, la Düsseldorf, echipa Carl Zeiss Jena din Republica Democrată Germană.

Apoi, am vorbit despre fotbalistul brazilian Edson Arantes do Nascimento (Pelé), căruia în volumul *Reportaj fără microfon*, Kotă Maharadze îi dedică un întreg capitol (*n.n. Regele !... Din toate timpurile...*). Împletirea dintre sport și artă, a fost un alt subiect despre care am aflat amănunte, temă care reiese din paginile cărții lui Maharadze.

Kotă Maharadze**REPORTAJ
FĂRĂ MICROFON**

REPORTAJ FĂRĂ MICROFON

Kotă Maharadze

111

INSTITUTUL EUROPEAN

Coperta volumului *Reportaj fără microfon*, scris de Kotă Maharadze

Lectura cărții familiarizează cititorul cu personalități din lumea sportului și a artei din Georgia: de la hipism (Aleoșa Haindrava) la balet (Vahtang Ceabukiani), de la teatru și film (Veriko Andjaparidze, Sofiko Ciaureli, Vladimir Ivanovici Nemirovici-Dancenکو, dar și rușii Konstantin Stanislavski, Vasili Kacealov, Tatiana Veceslova) la literatură (Vladimir Maiakovski, Konstantine Gamsahurdia, poeții și prozatorii ruși Serghei Esenin, Evgheni Evtușenko, Lev Nikolaevici Tolstoi, Fiodor Mihailovici Dostoievski, romancierul francez Alexandre Dumas-fiul, dramaturgul englez William Shakespeare) și, desigur, la sportul-rege (Boris Paiceadze și pleiada de jucători ai lui «Dinamo» Tbilisi, câștigători ai Cupei Cupelor, în frunte cu «inegalabilul» David Kipiani și antrenorul emerit Nodar Ahalkați).

Radio România Tg. Mureș

Programul pentru minorități Marosvásárhelyi Rádió

Festivalul Vâltoarea Mureșeană, ediția a XI-a,
va avea loc în perioada 29 august - 1 septembrie

Edith Kleindl

Vâltoarea Mureșeană nu este doar o zi a orașului sau un festival, ci și un eveniment de familie în care se oferă valoare, experiență și distracție locuitorilor orașului. Organizatorul șef István Jakab a subliniat că dorește ca festivalul să existe în următorii 10 ani, acesta fiind un eveniment comunitar care reunește orașul.

Viceprimarul demisionar al orașului, Vilmos Portik, a declarat că, din fericire, conflictele constante dintre municipalitate și asociația organizatoare de la începuturile festivalului au fost soluționate, nu numai pentru Vâltoarea Mureșeană, ci și pentru toate evenimentele care implică comunitatea.

Festivalul Vâltoarea Mureșeană
va avea loc în perioada 29 august - 1 septembrie

foto: Edith Kleindl

Va exista un program nou, de data aceasta va exista o Grădină de vinuri în locul principal al evenimentului și, în același timp, trebuie amintit că evenimentul Vâltoarea Mureșeană din acest an va fi deschis de un pianist de jazz de renume mondial, Károly Nyári.

Kamilla Pápay, ofițer de programe, a declarat că publicul țintă este format în principal din familii, motiv pentru care se pune un accent deosebit pe programele pentru copii.

Sub auspiciile jocului și științei, va fi organizat un program bogat și interactiv pentru copii, cu ajutorul a 15 ONG-uri. Ansamblul Național de Dans din Ungaria, împreună cu Teatrul Național din Târgu Mureș, vor prezenta spectacolul Carusel. Vor da concerte formațiile Anna and the Barbies și Magna cum Laude tot din Ungaria.

Bike-sharing în Sfântu-Gheorghe *Edith Kleindl*

În 17 noduri de transport și puncte populare din oraș au fost instalate stații de bike-sharing, cu 230 de biciclete și 12 triciclete pentru persoanele vârstnice. Acestea pot fi folosite gratuit pentru prima jumătate de oră sau de mai multe ori pe zi. Următoarea oră costă 2 lei, a doua oră costă 4 lei, iar apoi fiecare oră până la returnarea bicicletei costă 6 lei.

Pentru a utiliza sistemul de bike-sharing Sepsibike, utilizatorii trebuie să îl descarce pe telefon și să se înregistreze pe aplicația GloBikes. Bicicletele pot fi închiriate zi și noapte de la orice stație de colectare și lăsate la cea mai apropiată stație de colectare la sosirea la destinație.

Bike-sharing în Sfântu-Gheorghe
foto: Primăria Sfântu Gheorghe

Dacă bicicleta nu este returnată la un punct de colectare în termen de 24 de ore sau mai puțin, autoritățile competente vor fi informate în vederea recuperării bicicletei. Sistemul de biciclete publice din Sfântu Gheorghe este instalat ca parte a Planului de Mobilitate Urbană, cu finanțare UE. Ca parte a proiectului, a fost construită o pistă de biciclete de 7 kilometri pe digul râului Olt și un pod nou lângă cazarma jandarmeriei, care vor permite accesul pe jos sau cu bicicleta din zona industrială până în centrul orașului.

*Newsletter realizat de Dan Sterian pe baza informațiilor furnizate de studiourile teritoriale
Radio România*